

VOORONTWERP

Voorstel van wet houdende algemene regels van handhaving in de sociale zekerheid
(Wet handhaving sociale zekerheid)

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat motivering voor het voorstel van wet invullen;

Zo is het dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1.1. Begripsbepalingen

Voor de toepassing van deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

benadelingsbedrag: het bedrag dat als gevolg van overtreding van de inlichtingenplicht ten onrechte of tot een te hoog bedrag aan uitkering, toeslag, bijslag of voorziening is ontvangen;

bestuursorgaan: een bestuursorgaan dat belast is met de uitvoering van aanspraken op sociale zekerheid zoals geregeld in de socialezekerheidswetten;

betrokkene: degene die de overtreding pleegt of medepleegt en als gevolg daarvan onder het toepassingsbereik van deze wet valt;

inlichtingenplicht: een wettelijk voorschrift uit een socialezekerheidswet op grond waarvan een persoon die aanspraak maakt op sociale zekerheid verplicht is om op verzoek of uit eigen beweging mededelingen te doen over alle feiten en omstandigheden die van invloed kunnen zijn op het recht op uitkering, toeslag, bijslag of voorziening;

overtreding: een gedraging die in strijd is met het bepaalde bij of krachtens enig wettelijk voorschrift uit socialezekerheidswetten;

Artikel 1.2. Toepassingsbereik

1. De bepalingen in deze wet gelden bij handhaving van wettelijke voorschriften uit socialezekerheidswetten.
2. Onder socialezekerheidswetten wordt verstaan: zowel deze wet als andere wettelijke bepalingen betreffende aanspraken op sociale zekerheid waaronder de sociale verzekeringen voor werkenden tegen geldelijke gevolgen van werkloosheid en arbeidsongeschiktheid, de sociale volksverzekeringen voor ouderdom, kinderbijslag en nabestaanden, de sociale inkomensvoorzieningen voor werkloosheid, arbeidsongeschiktheid, arbeid en zorg, remigratie en het recht op bijstand.

Hoofdstuk 2. Herziening of intrekking

Artikel 2.1 Herziening of intrekking

1. Het bestuursorgaan herziet of trekt een besluit tot toekenning van een uitkering, toeslag, bijslag, of voorziening in, indien de overtreding van de inlichtingenplicht heeft geleid tot het ten onrechte of tot een te hoog bedrag verlenen van die uitkering, toeslag, bijslag of voorziening.
2. De herziening of intrekking, bedoeld in het eerste lid, heeft slechts betrekking op de voorafgaande vijf jaren, berekend vanaf de eerste dag van de kalendermaand waarin het besluit tot herziening of intrekking bekend wordt gemaakt.

Hoofdstuk 3. Naleving en sanctionering

Artikel 3.1. Toelichtingsgesprek

1. Het bestuursorgaan stelt de betrokkene in de gelegenheid om een zienswijze naar voren te brengen in een toelichtingsgesprek alvorens over te gaan tot het nemen van een besluit ten aanzien van sanctionering van een overtreding van de inlichtingenplicht.
2. Onder een toelichtingsgesprek als bedoeld in dit artikel wordt verstaan een gesprek tussen het bestuursorgaan en de betrokkene waarin:
 - a. het bestuursorgaan met het oog op bevordering van naleving voorlichting geeft over naleving van de inlichtingenplicht, voor zover dat relevant kan zijn voor de betrokkene; en
 - b. het bestuursorgaan de betrokkene in de gelegenheid stelt om informatie te geven over de omstandigheden waaronder de overtreding is begaan en zo nodig informatie over bijzondere persoonlijke omstandigheden van de betrokkene die relevant kunnen zijn voor de vaststelling van een evenredig besluit ten aanzien van sanctionering van de overtreding.
3. Het staat de betrokkene vrij om af te zien van een toelichtingsgesprek.
4. De uitkeringsinstantie kan afzien van een toelichtingsgesprek indien het benadelingsbedrag ten hoogste € 340 bedraagt.

Artikel 3.2. Sancties overtreding inlichtingenplicht

1. Het bestuursorgaan besluit na een vastgestelde overtreding van de inlichtingenplicht tot:
 - a. het geven van een waarschuwing; of
 - b. het opleggen van een bestuurlijke boete van ten hoogste het bedrag van de tweede categorie, bedoeld in artikel 23, vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht.
2. In afwijking van het eerste lid legt het bestuursorgaan een bestuurlijke boete op indien de betrokkene:
 - a. een geschrift valselijk heeft opgemaakt of vervalst en dat als echt en onvervalst heeft gebruikt om een uitkering, toeslag, bijslag of voorziening te verkrijgen of te behouden dan wel heeft gebruikt om mededelingen te doen over feiten en omstandigheden die van invloed kunnen zijn op het recht op uitkering of de hoogte of de duur van de uitkering;
 - b. structureel inkomen heeft ontvangen en heeft nagelaten daarvan mededeling te doen, indien dat inkomen op grond van de van toepassing

- zijnde socialezekerheidswet van invloed is op het recht op uitkering, toeslag of voorziening;
- c. heeft nagelaten mededeling te doen van vermogen dat op grond van de van toepassing zijnde socialezekerheidswet van invloed is op het recht op uitkering, toeslag of voorziening;
 - d. de inlichtingenplicht opzettelijk heeft overtreden of grove schuld heeft ten aanzien van de overtreding en dit feit strekt tot bevoordeling van zichzelf; of
 - e. een overtreding heeft gepleegd waarvoor in beginsel strafrechtelijke vervolging is aangewezen en strafrechtelijke vervolging in het betreffende geval is uitgebleven.
3. De stelplicht en bewijslast van feiten en omstandigheden die aanleiding kunnen geven voor toepassing van het tweede lid rust op het bestuursorgaan. Het bestuursorgaan kan zich daarbij baseren op door hem gestelde, en door de betrokkene niet of onvoldoende weerlegde vermoedens die gebaseerd zijn op feiten.
 4. In afwijking van het eerste lid kan het bestuursorgaan afzien van het geven van een waarschuwing of opleggen van een bestuurlijke boete indien:
 - a. de betrokkene uit eigen beweging alsnog binnen een redelijke termijn de juiste inlichtingen verstrekt voordat overtreding van de inlichtingenplicht is geconstateerd; of
 - b. een waarschuwing of boete in het concrete geval naar het oordeel van het bestuursorgaan niet zal bijdragen aan de met sanctionering te dienen doelen.
 5. In afwijking van het tweede lid kan het bestuursorgaan afzien van het opleggen van een bestuurlijke boete en volstaan met een waarschuwing indien:
 - a. de betrokkene uit eigen beweging alsnog binnen een redelijke termijn de juiste inlichtingen verstrekt voordat overtreding van de inlichtingenplicht is geconstateerd; of
 - b. een boete in het concrete geval naar het oordeel van het bestuursorgaan niet zal bijdragen aan de met sanctionering te dienen doelen.

Artikel 3.3. Voorwaardelijke bestuurlijke boete

1. Het bestuursorgaan kan bij het opleggen van een bestuurlijke boete als bedoeld in artikel 3.2 bepalen dat de boete niet ten uitvoer zal worden gelegd onder de voorwaarde dat de betrokkene binnen een door het bestuursorgaan gestelde proeftijd geen overtreding van de inlichtingenplicht begaat.
2. Bij het opleggen van een voorwaardelijke boete als bedoeld in het eerste lid, stelt het bestuursorgaan een proeftijd vast van ten hoogste twee jaar en houdt daarbij rekening met de duur van de uitkering.
3. Bij de toepassing van het eerste en tweede lid kan het bestuursorgaan een aanvullende voorwaarde stellen die verband houdt met naleving van een wettelijk voorschrift uit de voor betrokkene van toepassing zijnde socialezekerheidswet.
4. Indien de betrokkene naar het oordeel van het bestuursorgaan de gestelde voorwaarde niet naleeft of heeft nageleefd, besluit het bestuursorgaan zo spoedig mogelijk om over te gaan tot tenuitvoerlegging van de voorwaardelijk niet ten uitvoer gelegde boete.

Artikel 3.4. Hoogte bestuurlijke boete

1. Een bestuurlijke boete op grond van artikel 3.2, eerste lid, bedraagt in beginsel € 450.
2. Een bestuurlijke boete op grond van artikel 3.2, tweede lid, bedraagt in beginsel € 1.000.
3. Het bedrag van de bestuurlijke boete kan met 50% worden verhoogd indien binnen een tijdvak van vijf jaren voorafgaand aan de dag van het begaan van de overtreding van de inlichtingenplicht wegens een gedraging als bedoeld in artikel 3.3, tweede lid, een eerdere bestuurlijke boete is opgelegd, of een strafrechtelijke sanctie is opgelegd en die boete of strafrechtelijke sanctie onherroepelijk is geworden.
4. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over de hoogte van de bestuurlijke boete.

Artikel 3.5. Passend handhaven

1. Bij het nemen van een besluit op grond van de artikelen 3.2 en 3.3 neemt het bestuursorgaan in ieder geval de volgende feiten en omstandigheden mee in de beoordeling voor zover dat in het betreffende geval van toepassing is:
 - a. de aard van de gedraging die heeft geleid tot overtreding van de inlichtingenplicht;
 - b. de omstandigheden waaronder de overtreding is begaan;
 - c. de hoogte van het benadelingsbedrag in relatie tot de mate van verwijtbaarheid; en
 - d. de mate waarin het ontstaan van het benadelingsbedrag of de hoogte daarvan aan het bestuursorgaan kan worden verweten.
2. Het bestuursorgaan houdt rekening met door betrokkene aangedragen dan wel bij het bestuursorgaan bekende bijzondere persoonlijke omstandigheden van de betrokkene ten tijde van het nemen van het besluit.
3. Het bestuursorgaan beoordeelt of het boetebedrag, genoemd in artikel 3.4, eerste of tweede lid, passend is in het individuele geval en stelt het bedrag hoger of lager vast aan de hand van de feiten en omstandigheden als bedoeld in het eerste en tweede lid, voor zover dat nodig is voor de vaststelling van een evenredige boete.

Artikel 3.6 Nadere regels

Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over toepassing van de artikelen van dit hoofdstuk.

Hoofdstuk 4. Tenuitvoerlegging, invordering en kwijtschelding

Artikel 4.1. Tenuitvoerlegging bestuurlijke boete

1. Degene aan wie een bestuurlijke boete is opgelegd, is verplicht desgevraagd aan het bestuursorgaan de inlichtingen te verstrekken die voor de tenuitvoerlegging van de bestuurlijke boete van belang zijn.
2. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld over de tenuitvoerlegging van de beschikking waarbij de sanctie is opgelegd.

Hoofdstuk 5. Sanctionering misdragingen

Artikel 5.1 Ernstige misdragingen

1. Degene die aanspraak maakt op sociale zekerheid is verplicht zich te onthouden van ernstige misdragingen jegens de met de uitvoering van de socialezekerheidswetten belaste personen en instanties tijdens het verrichten van hun werkzaamheden.
2. Het bestuursorgaan kan een bestuurlijke boete van € 1.000 opleggen aan de degene die zich schuldig maakt aan een ernstige misdraging als bedoeld in het eerste lid.
3. Artikel 3.5 is van overeenkomstige toepassing.

Hoofdstuk 6. Maatregelen

[zie bijgevoegde beleidsnotitie '*Beleidslijn handhavingsinstrumentarium maatregelen*']

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

De Minister voor Armoedebeleid,
Participatie en Pensioenen,